

DECIZIE

06 septembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrative lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței,

judecător

judecători

Valentina Clevadî

Iuliana Oprea, Galina Stratulat

Ion Druță, Dumitru Mardari

examinând recursurile declarate de Russu Denis și Ministerul Apărării, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Departamentul Poliției de Frontieră împotriva lui Russu Denis, intervenient accesoriu Ministerul Apărării privind încasarea sumei,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 02 martie 2017 prin care s-a respins apelul declarat de Russu Denis și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Glodeni din 03 noiembrie 2016,

c o n s t a t ă

La 09 septembrie 2016, Departamentul Poliției de Frontieră s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Russu Denis, intervenient accesoriu Ministerul Apărării privind încasarea sumei.

În motivarea acțiunii s-a indicat că, la 03.04.2008 Russu Denis a înaintat o cerere privind înmatricularea la Institutul Militar al Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, la specialitatea „Grăniceri”.

La 28.07.2008, a fost semnat contractul de îndeplinire a serviciului militar cu Institutul Militar al Forțelor Armate, în urma căruia, Russu Denis s-a obligat să îndeplinească serviciul militar prin contract în Forțele Armate ale Republicii Moldova timp de 9 ani.

Astfel, la 28.07.2008 conform ordinului nr. 144 al Comandantului Institutului Militar al Forțelor Armate, Russu Denis, a fost inclus în listele personalului Institutului militar și la toate tipurile de aprovizionare.

Menționează că, prin hotărârea Guvernului nr. 980 din 19.10.2010, în baza Institutului Militar al Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” a fost creată Academia

Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, care desfășoară activități de pregătire a cadrelor în domeniul apărării naționale.

Invocă că, potrivit art. 9 din Legea nr. 345 din 25.07.2003 cu privire la apărarea națională (în redacția de până la 01.07.2012), Forțele Armate erau compuse din Armata Națională, Trupele de Grăniceri și Trupele de Carabinieri. Astfel, Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” nemijlocit efectua instruirea persoanelor care ulterior erau încadrați în serviciul militar prin contract în Serviciul Grăniceri.

În continuare, indică reclamantul că, după absolvirea Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, Russu Denis, prin ordinul Comandantului Academiei Militare nr.127 din 29.06.2012, a fost detașat pentru continuarea serviciului militar la dispoziția directorului general al Serviciului de Grăniceri.

La 30.07.2012, prin ordinul șefului adjunct interimar al Departamentului Poliției de Frontieră nr. 24/ps, Russu Denis a fost numit șef adjunct pe supraveghere și control al sectorului poliției de frontieră Balatina al Direcției regionale Costești.

La 16.09.2015, Russu Denis a înaintat angajatorului un raport prin care a solicitat demisia sa din cadrul Poliției de Frontieră din propria inițiativă. În temeiul raportului depus, la data de 30.09.2015 prin ordinul șefului Departamentului Poliției de Frontieră nr. 1065/ps, Russu Denis a fost eliberat din serviciu în conformitate cu prevederile art. 39 alin. (1) lit. a) al Legii nr.283 din 28.12.2011 cu privire la Poliția de Frontieră. Totodată, prin ordinul dat, a fost stabilită obligațiunea lui Russu Denis de a restitui cheltuielile aferente pregătirii sale proporțional cu perioada rămasă până la 5 ani.

A mai indicat reclamantul că, pârâtul Russu Denis din cei 5 ani obligatorii a îndeplinit serviciul doar 1 158 de zile și respectiv, urmează să restituie cheltuielile pentru instruirea sa la Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, în mărimea calculată prin împărțirea sumei cheltuielilor generale la perioada aflării în serviciu, ceia ce constituie 67 428,04 lei.

În scopul prevenirii unui eventual litigiu și soluționării cauzei pe cale amiabilă, la data de 29.01.2016, în adresa pârâtului a fost expediată o somație cu nr. 35/21-2/136 prin care s-a solicitat restituirea benevolă a cheltuielilor suportate pentru instruirea sa în instituția de învățământ, însă până în prezent suma datorată nu a fost restituită.

Solicită reclamantul, încasarea de la Russu Denis în beneficiul Departamentului Poliției de Frontieră a cheltuielilor suportate pentru instruire în mărime de 67 428, 04 lei, precum și a cheltuielilor de judecată suportate.

Prin hotărârea Judecătorei Glodeni din 03 noiembrie 2016 acțiunea a fost admisă, fiind încasat de la Russu Denis în beneficiul Poliției de Frontieră suma de 67 428, 04 lei, cheltuieli suportate pentru instruire și suma de 150 lei, cheltuieli de judecată pentru publicarea citației.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, Russu Denis a contestat-o cu apel.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 02 martie 2017 s-a respins apelul declarat de Russu Denis și s-a menținut hotărârea Judecătorei Glodeni din 03 noiembrie 2016.

La 17 mai 2017, Russu Denis a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea dispozițiilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În susținerea recursului s-a invocat dezacordul cu hotărârile contestate considerându-le neîntemeiate și ilegale prin faptul că au fost emise cu încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Astfel, relevă recurentul că, din 02.02.2016 a fost angajat în funcția de comandant al Plutonului nr. 2 Infanterie Batalion 22 de menținere a păcii, și prin urmare, consideră că, prevederile art. 39 alin. (11) din Legea cu privire la poliția de frontieră, nu pot fi aplicate speței.

A mai indicat că, Departamentul Poliției de Frontieră asigură pregătirea cadrelor din cont propriu a absolvenților Colegiului Național al Poliției de Frontieră, pe când el a fost student al Institutului Militar al Forțelor Armate.

Referitor la termenul declarării recursului, Colegiul consideră că acesta a fost depus în termen, deoarece din materialele dosarului rezultă că copia deciziei integrale a fost recepționată de către recurent la 23.03.2017 (f.d.81). Astfel, recursul declarat la 17.05.2017 a fost depus cu respectarea termenului de două luni prevăzut de art. 434 CPC.

La 17 mai 2017, cerere de recurs a declarat și Ministerul Apărării, solicitând admiterea recursului, casarea dispozițiilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În susținerea recursului s-a invocat încălcarea normelor de drept material prin interpretarea eronată a legii.

Consideră neîntemeiată încasarea cheltuielilor pentru instruire de la Russu Denis, deoarece, acesta continuă să îndeplinească serviciul militar prin contract în cadrul Forțelor Armate.

Verificând legalitatea hotărârilor atacate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de Ministerul Apărării, a admite recursul lui Russu Denis, a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și a emite o nouă hotărâre de respingere a acțiunii, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Din materialele cauzei s-a constatat că, 09 septembrie 2016 Departamentul Poliției de Frontieră s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Russu Denis, solicitând încasarea cheltuielilor de instruire în mărime de 67 428, 04 lei.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii înaintate de către Departamentul Poliției de Frontieră.

Soluția și concluziile primei instanțe au fost apreciate ca fiind juste și de către instanța de apel, care a reținut că, Russu Denis fiind eliberat din inițiativa personală din cadrul Poliției de Frontieră și având o vechime în serviciu mai mică de 5 ani, după absolvirea instituției de învățământ, este obligat să recupereze cheltuielile aferente instruirii sale.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră concluzia primei instanței și a instanței de apel greșită, rezultată din aplicarea și interpretarea eronată a normele de drept material, ceea ce în conformitate cu prevederile art. 432 alin. (2) lit. c) CPC constituie temei de casare a hotărârii judecătorești.

Astfel, speța dedusă judecării este guvernată de prevederile Legii cu privire la statutul militarilor nr. 162-XVI din 22.07.2005, Legii cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei nr. 1245 din 18.07.2002 și Legii cu privire la Poliția de Frontieră nr. 283 din 28.12.2011.

Potrivit art. 13 alin. (7) din Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162 din 22.07.2005, instruirea cetățenilor în instituțiile de învățământ militar se efectuează din contul bugetului de stat, în conformitate cu legislația în vigoare și în baza contractului de îndeplinire a serviciului militar, încheiat între structura militară și persoana înmatriculată.

În conformitate cu art. 35 alin. (11) din Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162 din 22.07.2005, la eliberarea din serviciul militar prin contract în cazurile prevăzute la alin.(3) lit.e)-g), i)-k) și m)-o), militarii cu vechimea în serviciul militar mai mică de 5 ani, după absolvirea instituțiilor de învățământ militar sau după încheierea tuturor tipurilor de instruire, indiferent de sursa de finanțare, sînt obligați să recupereze cheltuielile pentru instruire în mărimea calculată prin împărțirea sumei cheltuielilor generale la perioada aflării în serviciul militar.

Conform art. 27 alin. (3) din Legea cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei nr. 1245 din 18.07.2002, tinerii înmatriculați în instituțiile de învățământ militar, cu excepția celor din liceele militare, se consideră încadrați și încheie contractul de îndeplinire a serviciului militar din momentul înmatriculării, pe un termen care cuprinde durata studiilor în această instituție și 5 ani de serviciu militar după absolvirea ei.

Conform alin. (6) din Legea citată, militarii eliberați din serviciul militar care, după încheierea tuturor tipurilor de instruire, au îndeplinit serviciul militar în Forțele Armate mai puțin de 5 ani achită cheltuielile pentru instruire, independent de sursa de finanțare, în conformitate cu prevederile Legii cu privire la statutul militarilor.

Art. 39 alin. (11) din Legea cu privire la Poliția de Frontieră nr. 283 din 28.12.2011 (în vigoare până la 07.07.2017), prevedea că, polițistul de frontieră care a fost exmatriculat ori a absolvit o instituție de învățământ sau cursuri de instruire din contul Poliției de Frontieră și căruia raporturile de serviciu i-au încetat în primii 5 ani

de activitate din motive imputabile lui este obligat să restituie cheltuielile aferente pregătirii sale proporțional cu perioada rămasă până la 5 ani, potrivit angajamentului încheiat în acest sens.

Din conținutul normelor de drept citate, rezultă expres că vor achita cheltuielile de instruire doar militarii care au absolvit instituții de învățământ militar și căror raporturile de serviciu le-au încetat în primii 5 ani de activitate din motive imputabile lor.

Din materialele dosarului s-a constatat că, la 03.04.2008 Russu Denis a înaintat o cerere privind înmatricularea la Institutul Militar al Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, la specialitatea „Grăniceri”.

La 28 iulie 2008 între Russu Denis și Ministerul Apărării a fost semnat contractul de îndeplinire a serviciului militar.

Conform pct. 1 lit. a) al contractului, Russu Denis și-a asumat obligațiunea să îndeplinească serviciul militar prin contract în Forțele Armate ale Republicii Moldova pe un termen de nouă ani, în condițiile stabilite de legislația în vigoare cu privire la modul de îndeplinire a serviciului militar.

Prin hotărârea Guvernului nr. 980 din 19.10.2010, începând cu 1 noiembrie 2010, s-a creat Academia Militară a Forțelor Armate “Alexandru cel Bun” în baza Institutului Militar al Forțelor Armate “Alexandru cel Bun”.

S-a constatat că, după absolvirea Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, prin ordinul Comandantului Academiei Militare nr. 127 din 29.06.2012 Russu Denis a fost detașat pentru continuarea serviciului militar la dispoziția Directorului General al Serviciului de Grăniceri.

La 30 iulie 2012 prin ordinul șefului adjunct interimar al Departamentului Poliției de Frontieră nr. 24/ps, Russu Denis a fost numit șef-adjunct pe supraveghere și control a sectorului poliției de frontieră Balatina al Direcției regionale Costești.

La 16 septembrie 2015, Russu Denis a înaintat angajatorului un raport prin care a solicitat demisia sa din proprie inițiativă din cadrul Poliției de Frontieră.

Prin ordinul șefului Departamentului Poliției de Frontieră nr. 1065/ps din 30.09.2015, Russu Denis a fost eliberat din serviciul militar în conformitate cu prevederile art. 39 alin. (1) lit. a) (demisie) al Legii cu privire la Poliția de Frontieră.

Totodată, din materialele dosarului s-a constatat că, la 02 februarie 2016 Russu Denis a încheiat cu Ministerul Apărării, în persoana comandantului Batalionului nr. 22 de menținere a păcii, contractul de îndeplinire a serviciului militar, fapt confirmat și prin ordinul nr. 20 din aceeași dată, prin care Russu Denis a fost numit în funcție de comandant Pluton 2 Infanterie Compania 1 Infanterie Batalion 22 de Menținere a Păcii, cu grad militar de locotenent major, iar conform pct. 1 lit. a) al contractului, Russu Denis și-a asumat obligațiunea să îndeplinească serviciul militar prin contract în Armata Națională a Republicii Moldova pe un termen de cinci ani (f.d.65-66).

Potrivit art. 9 alin. (1) din Legea cu privire la apărarea națională nr. 345 din 25.07.2003, forțele destinate apărării naționale sunt Forțele Armate compuse din Armata Națională și Trupele de Carabinieri.

În acest context, Colegiul concludă asupra netemeinicii pretențiilor Departamentului Poliției de Frontieră privind încasarea cheltuielilor pentru instruire în temeiul prevederilor suscitade, deoarece, recurentul Russu Denis, deși din inițiativă personală și motive imputabile lui a fost eliberat din serviciul militar, după o perioadă de peste 4 luni, acesta s-a reangajat, continuând să îndeplinească serviciul militar în Forțele Armate, adică în cadrul aceleiași autorități.

Nu poate constitui temei de încasare a cheltuielilor pentru instruirea recurentului nici faptul că de la 30 septembrie 2015 și până la 02 februarie 2016, Russu Denis nu a activat în serviciul militar, or, condiția de continuare a serviciului militar prin contract în cadrul Forțelor Armate, este respectată.

În aceste împrejurări, Colegiul indică că, instanța de apel nu a ținut cont de circumstanțele date și de faptul că, instituirea normelor menționate au drept scop protejarea intereselor statului prin restituirea mijloacelor financiare alocate pentru instruirea cetățenilor în instituții de învățământ militar în contextul în care aceștia reziliază contractul și nu mai doresc să satisfacă serviciul în interesul statului. Or, în cazul dat Russu Denis continuă să îndeplinească serviciul militar în cadrul Forțelor Armate.

Circumstanțele date permit instanței de recurs să conchidă, că instanța de apel a aplicat eronat prevederile legii și în consecință, hotărârile adoptate nu pot fi menținute.

Sub aceste aspecte, Colegiul concluzionează că pretențiile Departamentului Poliției de Frontieră privind încasarea cheltuielilor pentru instruire sunt neîntemeiate și pasibile de respingere.

Cât privește recursul declarat de Ministerul Apărării, Colegiul notează că, conform art. 430 lit. a) CPC, sunt în drept să declare recurs părțile și alți participanți la proces, iar conform art. 429 alin. (4) CPC, nu pot fi atacate cu recurs deciziile de trimitere a cauzei la rejudecare ce nu se supun nici unei căi de atac, nici hotărârile în a căror privință persoanele indicate la art.430 nu au folosit calea de apel, din moment ce legea prevede această cale de atac.

Instanța de recurs constată că, hotărârea Judecătoriei Glodeni din 03 noiembrie 2016, a fost atacată cu apel doar de către Russu Denis.

Prin urmare, Ministerul Apărării a contestat hotărârea primei instanțe și decizia instanței de apel cu recurs, însă nu a utilizat calea apelului, prin urmare, nefiind în drept să declare recurs.

În astfel de circumstanțe, Colegiul conchide că, Ministerul Apărării contrar prevederilor art. 429 alin. (4) CPC, a depus cerere de recurs fără a folosi calea de apel, ceea ce este inadmisibil din moment ce legea prevede această cale de atac.

Din considerentele menționate Colegiul ajunge la concluzia de respinge recursul declarat de Ministerul Apărării.

Pentru rațiunile înfățișate și având în vedere faptul că normele de drept material au fost aplicate eronat de către instanța de apel și nu este necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Russu Denis, a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și a emite o nouă hotărâre de respingere a acțiunii depuse de către Departamentul Poliției de Frontieră împotriva lui Russu Denis, intervenient accesoriu Ministerul Apărării privind încasarea sumei.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Ministerul Apărării.

Se admite recursul declarat de Russu Denis.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 02 martie 2017 și hotărârea Judecătoriei Glodeni din 03 noiembrie 2016, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Departamentul Poliției de Frontieră împotriva lui Russu Denis, intervenient accesoriu Ministerul Apărării privind încasarea sumei, și se emite o hotărâre nouă prin care:

Se respinge cererea de chemare în judecată depusă de Departamentul Poliției de Frontieră împotriva lui Russu Denis, intervenient accesoriu Ministerul Apărării privind încasarea sumei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecător

Valentina Clevadi

judecători

Iuliana Oprea

Galina Stratulat

Ion Druță

Dumitru Mardari